

Az elmúlt évben megkezdett konzultációs tanácskozásaink folytatásaként **március 18-án szakmai fórumot rendeztünk**. A fórum elsődleges célja az volt, hogy az élelmiszer-minőségbiztosítás különböző intézményeiben, illetve az iparban dolgozó szakemberek megismerjék azokat a véleményeket és elképzeléseket, melyek a készülő új szakmai törvényekbe és jogszabályokba építve elősegíthetik egyrészt felkészülésünket az Európai Közösséghez történő csatlakozáshoz, másrészt az eddigieknél hatékonyabb együttműködést eredményezhetnek a hatósági élelmiszerfelügyeletet ellátó intézmények között.

A felkért előadók szinte valamennyi, az élelmiszerellenőrzés területén működő hatósági jogkörrel rendelkező intézményt képviselték. Ezenkívül lehetőséget kaptak az ipari szakemberek is arra, hogy elmondják az ellenőrzöttek szemszögéből a jelenlegi élelmiszerfelügyelet szabályozási problémáit.

A fórum demonstrálni is kívánta a Kamarának azt a törekvését, hogy a korábbi szűk, – elsősorban az Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomások dolgozóiból megalakult szakmai körből kilépve az élelmiszer-minőségbiztosítás valamennyi területén érdekelt szakembert megnyerjen a közös célok mielőbbi megvalósítása érdekében.

A bevezető előadásokat az alábbiakban ismertetjük:

- **Dr. Pigler József**, főosztályvezetőhelyettes (Földművelésügyi Minisztérium) rámutatott, hogy a hatósági élelmiszerhigiéniai felügyelet területén a szakmai tevékenység érdemlegesen nem fog a következő időszakban sem változni, hiszen már a jelelegi szabályozás is figyelembe veszi a Közös Piac előírásait. Nagyobb gondot jelent, hogy miközben a vállalkozások száma az élelmiszeriparban is jelentősen növekszik, folyamatosan csökkenő költségvetési támogatással és állatorvosi létszámmal kell az állami ellenőrzési feladatoknak eleget tenni. Az állami hozzájárulás jelenleg is csak az összes refordítások mintegy negyedét fedezi, míg a többi a különböző kötelező vizsgálatok elvégzéséből származó bevétel. Szerencsésebb lenne a fordított arány, de ennek realitása jelenleg csekély. Az intézmények közötti együttműködésben a legfontosabb a folyamatos információáramlás megvalósítása, hasonló ahogyan ezt a Közös Piac tagállamaiban szervezik.
- **Salamon Aurél**, főosztályvezető (Földművelésügyi Minisztérium)

Jelenleg a legfontosabb feladat az új szakmai szabályozások, mint az Élelmiszertörvény és végrehajtási rendelete, valamint az Élelmiszerkönyv kidolgozása és elfogadtatása. Lényeges az új jogszabályok összehangolása a többi agrárágazati törvénnyel (pl. Állategészségügyi Törvény). Az ellenőrzési területen le kell fedni a korábbi fehér foltokat, mint amilyen a nyers zöldség-gyümölcs minőségellenőrzése.

A hatósági élelmiszerellenőrző munkában nagyobb hangsúlyt kell kapnia az inspekciónak. Ezzel egyidejűleg a laboratóriumi vizsgálatokat a jól felszerelt műszercentrumokban kell bővíteni annak ellenére, hogy ez újabb jelentős költségfordítást igényel.

Az élelmiszerellenőrzés területén kormány szinten nem várható olyan döntés, mely a jelenlegi intézményi struktúrát alapvetően érintené. Ehelyett az együttműködési területek fokozása indokolt. Elsősorban a minisztériumok közötti együttműködés kiszélesítése várható.

- **Dr. Kellner Ibolya**, országos tisztiorvos (Országos Tisztiorvosi Hivatal) Az 1991. évi XI. törvény, mely az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat létrehozását írta elő, sok új feladatot adott a megújult szervezetnek. Sajnos ennek pénzügyi fedezete ma még nem biztosított. Előrelépést jelent, hogy ma már minden megyében található mikrobiológiai és kémiai laboratórium az egészségügyi ellenőrző hálózatban is.

A társhatóságokkal a korábbi időszakban eredményes kapcsolatokat épített ki a KÖJÁL hálózat, remélhetőleg az együttműködés az új szervezetek között is eredményes lesz. Az intézményi szervezet kialakítása során bár figyelembe kell venni a külföldi modelleket is, mégis saját problémáinkat nekünk kell megoldani, méghozzá közösen, a szakma interdiszciplináris jellegének megfelelően, összefogva a különböző végzettségű szakembereknek.

- **Dr. Sohár Pálné**, főosztályvezető (Országos Élelmezés és Táplaközvetudományi Intézet)

Nem szabad szétválasztani az élelmiszer-biztonságot és a minőséget. A minőségi előírások általában magától értetődőek, de betartásuk sokszor már a nyersanyag-átvételénél megbukik.

Ma az ellenőrzés túlságosan végtermék-centrikus. A valódi biztonságot a helyes mezőgazdasági-termelési, feldolgozási, forgalmazási gyakorlat jelenti. A vizsgálati területek között fehér folt az import nyersanyagok vizsgálata.

Lényeges feladat a laboratóriumi eredmények megbízhatósága is. Ezért fontos a rendszeres hitelességi felülvizsgálat (WHO monitoring). Külföldön a magánlaboratóriumok a vizsgálati eredmények hitelességéért anyagi felelősséggel tartoznak.

- **Dr. Zara Andrea**, főosztályvezető (Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség) A Főfelügyelőség és a felügyelőségek az 1991. évi XXC. törvény alapján jöttek létre a Kereskedelmi és Piacfelügyelőségek jogutódjaként. Az élelmiszerfelügyelet hazai szervezete ma sok tekintetben nem felel meg a követelményeknek. Nem válik szét az engedélyezés és az ellenőrzés, sok szervezet végez döntően ötletszerű vizsgálatot. A kereskedők az ellenőrzések jogcímeit vitatják. Rögzíteni kellene az ellenőrzötték jogait is.

A privatizált gazdaságban a fő hangsúlyt a fogyasztóvédelemre, így a késztermék-vizsgálatra kell helyezni, míg az előállítás hatósági ellenőrzésébe sokkal kevesebben avatkoznak be. A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség alkalmas szervezet arra, hogy megfelelően koordinálja a végtermékek ellenőrzésével foglalkozó szervezetek munkáját.

- **Dr. Magyar Katalin**, minőségbiztosítási vezető (Kecskeméti Baromfifeldolgozó Vállalat)

Az iparban dolgozó minőségellenőrző szakemberek véleményét igyekezett összegyűjteni a jelenlegi hatósági szabályozásokkal kapcsolatban. Az ipari szakemberek az új termékek jelenlegi vizsgálati rendszerét túlzottnak, bonyolultnak és drágának értékelik. Fontosabbnak tartanak a termelési környezet vizsgálatát. Igen sok gondot okoz az exportból visszamaradt élelmiszerek utólagos magyar nyelvű jelölése, melyet azért is hátrányos megkülönböztetésnek tartanak, mert az import élelmiszerek többsége ma már egyáltalán nem tartalmaz magyar nyelvű feliratot. A megbízható termelők érdekeit is védené, ha felülvizsgálnák, az ún. bio-élelmiszerek forgalomba hozatalának jelenlegi gyakorlatát, mert igen sok a kétségbevonható bio-élelmiszer. Nem tisztázott a jelenlegi szabályozásban, hogy vitás esetekben a termelők hogyan élhetnek a hatósági laboratóriumi eredmények felülbírálatával. A termelők véleménye szerint a sok, egymástól független ellenőrző hatóság egymásnak gyakran ellentmondó igényeinek nehéz és költséges eleget tenni.

- **Dr. Sárvári Péter**, elnök (Élelmiszerminősítő Kamara)

Összefoglalva ismertette az élelmiszerszabályozás és minőségfelügyelet strukturális átalakítására a Kamara szakbizottsága által elkészített tanulmány legfőbb megállapításait, melynek teljes szövegét mellékelten publikáljuk.

A hozzászólók elsősorban azt emelték ki, hogy az új élelmiszerszabályozástól nagyobb egyértelműséget és az erős hatósági felügyelet megtartása mellett a privát vizsgáló laboratóriumok, ellenőrző szervezetek lehetőségeinek növekedését is várják. A HACCP rendszer bevezetése elsősorban a termelők számára kényszerítő szükségsszerűség, ha meg akarnak felelni a nemzetközi elvárásoknak.

A fórumot követően került sor a **Kamara II. Közgyűlésére**. A napirenden az Etikai Kódex tervezet elfogadása, az 1991. évi munkabeszámoló és a végleges elnökség tagjainak megválasztása szerepelt.

- ♦ Az Etikai Kódex-et az Élelmiszervizsgálati Közlemények 1992. 4. számában teljes terjedelmében ismertetjük.
- ♦ Az 1991. évi munkabeszámolóban a Kamara titkára kiemelte, hogy a megalakulással járó jogszabályi kötelezettségek teljesítése után az elnökség legfőbb feladatának azt tekintette, hogy a hatósági élelmiszerfelügyelet

szabályozását és átalakítását előkészítő Földművelésügyi Minisztériumi döntések során a szakma alapvető érdekképviselőjét ellássák. Dr. Gergác Elemér miniszter úrnak tett javaslatukban kérték, hogy az élelmiszerfelügyeletet érintő intézményi átszervezések előtt kormány szinten döntsenek a hatósági élelmiszerfelügyelettel szemben támasztott alapvető követelményekről, készítsék el és terjesszék elő jóváhagyásra az élelmiszerelőállítás, forgalmazás jogi szabályozását és csak ezt követően kerüljön sor az új elvárásoknak megfelelő intézményi rendszer kialakítására. A javaslatban azt is kérte a Kamara elnöksége, hogy az egymással átfedésben lévő szakmai törvényeket lehetőleg egyszerre terjesszék az Országgyűlés elé.

- ◆ Az elnökség kidolgozta állásfoglalását az élelmiszerfelügyelet strukturális átalakítására vonatkozóan, melyet igyekezett minél szélesebb körben megismertetni. Ennek alapján a Kamara szakbizottsága által készített tanulmány az Egyesült Európáért Társaság, a Friedrich Neumann Alapítvány és a Magyar Jogász Szövetség által kiírt pályázaton III. díjat nyert, melynek közléséhez az Egyesült Európáért Társaság elnöke hozzájárult.
- ◆ A titkár beszámolójában kitért még a Kamara egyéb tevékenységére, külső kapcsolatainak alakulására, jövőbeni terveire is.
- ◆ Az 1991. évi munkabeszámoló elfogadását követően került sor a végleges elnökség megválasztására. Az elnökség új tagjainak jelölésénél a Kamara tagsága – megköszönve az ideiglenes elnökség tagjainak munkáját – figyelembe vette a szélesebb körű képviselet szükségességét.

Az új elnökség választott tisztségviselői és tagjai:

<i>Dr. Sárvári Péter</i>	elnök	Zala megyei ÁÉÉÁ
<i>Gyaraky Zoltán</i>	titkár	Bp. Főv. ÁÉÉÁ
<i>Dr. Nagel Vilmos</i>	pénztáros	Földművelésügyi Minisztérium
<i>Fabinyi Ferenc</i>		Győr-Moson-Sopron m-i ÁÉÉÁ
<i>Máté Mihály</i>		Heves megyei ÁÉÉÁ
<i>Dr. Molnár Pál</i>		KÉKI
<i>Schreiberné Molnár Erzsébet</i>		KERMI
<i>Dr. Sohár Pálné</i>		OÉTI
<i>Soós Józsefné dr.</i>		KPKI

Az élelmiszerszabályozás és minőségfelügyelet rendszere

A hazánkban folyó történelmi jelentőségű, társadalmi, gazdasági változások szükségessé teszik, hogy minden területen átgondoljuk, újraértékeljük a tennivalókat. Mivel Magyarország természeti adottságai folytán mindig is kiemelt jelentősége volt az élelmiszertermelésnek, az ezzel a területtel szorosan összefüggő élelmiszerellenőrzési tevékenységnek a felülvizsgálata is szükségessé vált.

Az a törekvés, hogy Magyarország része legyen az Európai Közösségnek megköveteli, hogy figyelembe vegyük a Közösség velünk szemben támasztott elvárásait. Mivel az egységes európai piac 1993. január 1-től létrejön, a rendelkezésre álló idő rendkívül rövid, ezért vállalni kellene a határozott, egyértelmű döntéseket annak érdekében, hogy a hazai élelmiszerellenőrzés teljes rendszere EK konformmá váljon.

I. Az élelmiszer-minőségellenőrzés általános elvei

A piacgazdálkodást folytató országok minőségi politikája kettős szorítás hatására alakult ki. Egyrészt a polgárok egészség- és érdekvédelme, a piaci verseny tisztaságának biztosítása, a minőségi jellemzők állami előírását, valamint ezek ellenőrzéssel való betartatását követelték meg. Másrészt a szabad piaci verseny érvényesülése az állami kööttségek csökkentését tartja kívánatosnak.

A termékek/szolgáltatások között az élelmiszer különleges helyet foglal el.

Az élelmiszer olyan folyamatosan szükséges, mással nem helyettesíthető fogyasztási cikk, mely az emberi szervezeten rendkívül nagy tömegben áramlik át. Az egy emberöltőn át csak tonnákban mérhető mennyiségben elfogyasztott élelmiszerek akár csak igen kis koncentrációban jelenlévő káros és hasznos anyagai a szervezetben kimunkálódva döntően befolyásolják az ember egészségét. Ugyanakkor – a legnagyobb mértékben vásárolt fogyasztási cikk lévén – minősége nagymértékben befolyásolja a polgárok érdekeit, illetve a gyártók szempontjából nézve a piaci verseny tisztaságát.

Ezért az előbbieken említett két ellentétes hatásra a század közepére a fejlett országokban olyan rendszer alakult ki, mely az élelmiszer (gyógyszer, veszélyes anyagok) minőségét rendkívül részletesen szabályozza és ellenőrzi. Másokat, melyek az emberi egészségre, biztonságra, a piaci verseny tisztaságára nincsenek közvetlen hatással, államilag egyáltalán nem szabályoznak és ellenőriznek.

A nemzetközi árucserre és munkamegosztás természetesen azt is megkövetelte, hogy a szabályozás és ellenőrzés elvei az egyes országokban azonosak legyenek. Ennek érdekében indult meg a nemzetközi szervezetek (ISO; FAO/WHO, valamint számos szakmai és regionális szervezet) szabványosítási tevékenysége. Kialakult egy olyan rendszer, mely az árucserre legfontosabb termékeit, illetve a legfontosabb jellemzőket (egészségre káros, illetve hasznos anyagok) nemzetközileg azonos szinten szabályozza. E folyamat leglátványosabb része, – az Európai Közösség harmonizációs programja – 1993-ra befejeződik.

Az élelmiszerrre vonatkozó állami minőségi előírások betartását biztosító ellenőrzési rendszer tevékenysége a termelésre a forgalmazásra és a szolgáltatásra egysegiesen kiterjed. Ezzel teljeskörű fogyasztói érdekvédelmet valósít meg.

E tevékenység egy megelőző és egy követő részre oszlik.

1. A megelőző tevékenység keretében az állam:

- Előzetes vizsgálat alapján történő engedélyezéshez köti:
 - bizonyos anyagok felhasználását (adalék, színezék stb.)
 - bizonyos technológiák alkalmazását (besugárzás)
 - élelmiszeripari tevékenység megkezdését (üzem indítása)
 - egyes termékek gyártásának/importjának megkezdését.
- A működő üzem teljes minőségbiztosító rendszerének véletlenszerű ellenőrzését, lényeges hiba esetén a tevékenység felfüggesztését, betiltását végzi.

2. A követő tevékenység keretében az állam:

- a forgalomba került (hazai és külföldi) élelmiszerek minőségét a helyszíni és a részletes laboratóriumi vizsgálatokkal ellenőrzi. Hiba esetén intézkedéseket tesz a gyártó/kereskedő ellen az ismétlődés megakadályozására.

A szabályozást és ellenőrzést megvalósító szervezetek rendkívül sokszínűek és államonként változóak, de lényegüket vizsgálva 3 szinten működnek:

- országos államigazgatási szerv (minisztérium vagy más hasonló felhatalmazású szerv) végzi a legfontosabb megelőző engedélyezéseket (anyagok, technológiák),
- a helyi hatóságok (tanács, önkormányzat) által működtetett szervezet végzi:
- a kevésbé fontos megelőző engedélyezéseket (üzem, termék), – a működő üzem inspekciónak,
- a forgalomba hozott élelmiszer mintavételét laborvizsgálatra,
- a laborvizsgálat alapján történő intézkedést.
- országos államigazgatási szerv (minisztérium vagy más hasonló felhatalmazású szerv) által működtetett hatósági laboratórium végzi a késztermékek vizsgálatát.

Mindezen tevékenységek költségeit – miután az adófizető polgárok érdekében folyik – közvetlenül az állami költségvetés, közvetetten természetesen az adón keresztül maguk a polgárok viselik.

II. A hatósági élelmiszerfelügyelet Európában

Az élelmiszerek növekvő mértékű szabad forgalmazása következtében a hatósági élelmiszerfelügyelet jelentősége, hatásköre és intézményrendszere az utóbbi években a legtöbb nyugateurópai országban különböző mértékben erőteljesen fejlődött. Ezt a folyamatot a Közös Piac 1993. január 1-től tervezett kiteljesülése felgyorsította. A szabad forgalmazás előtt álló korlátok és akadályok lebontása érdekében az Európai Közösség tagállamai – több más intézkedések mellett – kötelezően bevezették vagy bevezetik nemzeti élelmiszerszabályozásukban az összes vagy a legtöbb termékre érvényes horizontális előírásokat, valamint az egyes élelmiszerek vonatkozásában kölcsönösen elismerik egymás minőségi előírásait és szabványait. Ugyancsak kölcsönösen el fogják fogadni a hatósági élelmiszerfelügyeleteik ellenőrzési megállapításait és vizsgálati eredményeit is.

A hatósági élelmiszerfelügyelet tevékenységének összehangolása céljából az Európai Közösség illetékes Bizottsága 1989. június 14-én elfogadta és közzé tette a 89/397/EWG sz. irányelvét.

Az irányelv szerint a hatósági élelmiszerfelügyelet a következő tevékenységekre terjed ki:

- Inspekció, azaz az előállítók és forgalmazók minőségfelügyeleti és higiéniai ellenőrzése.
- Mintavétel, valamint érzékszervi, fizikai, kémiai, mikrobiológiai, toxikológiai és radiológiai vizsgálat.
- A dolgozók higiéniai ellenőrzése.
- A dokumentumok és adathordozók elemzése.
- Az előállítók és forgalmazók minőségbiztosító rendszerének és az azzal kapott eredményeknek az ellenőrzése.

Az irányelv nem rendelkezik az egyes tagországok intézményrendszerének kialakításáról, de megköveteli az egységes szemléletű ellenőrző szervezet működését. A rögzített feladatok magas színvonalú teljesítését és az egységes információ-szolgáltatást írja elő kötelező jelleggel. Angol, francia, német és svájci gyakorlat szerint az inspektorok a helyi önkormányzatokhoz kapcsolódnak, míg a laboratóriumok regionálisan helyezkednek el. A laboratóriumok helyzetét a fokozatos koncentrálódás, a magas színvonalú műszerezettség, a számítógépes minta- és adatfeldolgozás, valamint a GLP ("Jó Laboratóriumi Gyakorlat") alapelveinek alkalmazása jellemzi. Előfordul az is (pl. Anglia), hogy az inspektorok nem hatósági laboratóriumot kérnek fel a hatósági minta vizsgálatára. Minden nyugateurópai országban egy központi intézmény nemzeti szinten látja el a hatósági élelmiszerfelügyelet különböző intézményeinek szakmai koordinációját és az információfeldolgozással összefüggő feladatokat.

A hatósági élelmiszerfelügyelet hatásköre a meghatározó országokban (Anglia, Franciaország, Németország, Svájc) még akkor is elkülönül az állategészségügyi felügyelettől, ha mindkettő egy tárca irányítása alá tartozik. Svájcban pl. az élelmiszertörvényben fogják rögzíteni, hogy az állategészségügyi felügyelet hatásköre a húsvizsgálattal zárul és a vágóhídról kikerülő termék az élelmiszerfelügyelet teljeskörű ellenőrzési hatáskörébe kerül át. Ezzel szemben nem ritka az a gyakorlat, hogy a hatósági laboratóriumok – az élelmiszerek vizsgálatán kívül – különböző használati eszközöket, csomagoló anyagokat, gyógyszereket, kábitószereket és kozmetikumokat vizsgálnak, valamint mikrobiológiai, szövettani, szerológiai, anatómiai és vérvizsgálatokat is végeznek nagyértékű és -kapacitású műszerek kihasználása érdekében.

Nem egységes a hatósági élelmiszerfelügyelet államigazgatási (minisztérium) irányítása az Európai Közösség egyes tagországaiban. Németországban és a tagságra erőteljesen készülő Svájcban a Szövetségi Egészségügyi Minisztérium gyakorolja az irányító jogkört. A hatósági élelmiszerfelügyelet Angliában a mezőgazdasági tárcához, Franciaországban a Fogyasztóvédelmi Minisztériumhoz tartozik.

Az élelmiszerfelügyelet feladatai – Európában és az USA-ban – a gyártás és forgalmazás területére egyaránt kiterjednek.

Az Európai Közösség tagországaiban és a legérdekeltőbb harmadik országokban jelenleg leginkább az ellenőrzések, a mintavétel és a vizsgálatok számának, színvonalának, mélységének és hatékonyságának kiegyenlítése, az információáramlás, az ellenőrök és a laboratóriumi szakemberek egységes képzése, valamint egy európai szintű élelmiszer-adatbank létesítése és működtetése áll a figyelem és a felkészülés fókuszában.

Az élelmiszerellenőrök jelenleg előírt képzését az Európai Közösség tagországaiban az 1. sz. táblázat tartalmazza. Megjegyezve, hogy a legtöbb tagországban a rutinellenőrzéseket a felsőfokú végzettség nélküli élelmiszerellenőrök végzik, míg a felsőfokú végzettségűeket a különösen indokolt esetek kivizsgálásába vonják be.

III. A hatósági élelmiszerfelügyelet Magyarországon

A fejlett európai országok rendszereinek vizsgálata alapján megállapítjuk, hogy a nemzeti élelmiszerfelügyelet kormányzati irányítására a sokszínűség jellemző. Közös jellegzetességük azonban, hogy az egyes kormányzati szervek egy-egy fő szakterületet önállóan – megosztás nélkül – irányítják.

Abban az esetben, ha Magyarország tagja kíván lenni az Európai Közösségnek, olyan hatósági élelmiszerellenőrző intézményrendszert kell működtetni, ami az előírásoknak teljes egészségében megfelel, ugyanakkor gondoskodik a nemzeti érdekek védelméről is.

Az élelmiszerellenőrök jelenleg előírt képesítése az Európai Közösség tagországaiban

Tagország	Felsőfokú végzettség	Felsőfokú végzettség nélküli képesítés
B (Belgium)	vegyészmérnök, mezőgazdasági mérnök	felsőbb iskolai végzettség, kiképzés a szolgálat helyén
D (Németország)	orvos, állatorvos, élelmiszervegyész	felsőbb iskolai végzettség, 24 hónapos speciális kiegészítő kiképzés
DK (Dánia)	állatorvos, élelmiszer-technológus, gyógyszerész, vegyész, vegészmérnök	élelmiszer szakember (hentes, pék, szakács stb.) rendőr
E (Spanyolország)	higiéniai felügyelet: orvos, állatorvos; minőségfelügyelet: szakmérnök	középfokú végzettség (speciális szakképesítés megszerzése nélkül)
F (Franciaország)	vegyész, élelmiszer technológus, agrármérnök, jogász, közgazdász	felsőbb iskolai végzettség szak-középszintűen vagy technikumban; kiképzés a szolgálat helyén (specializált szakképesítést nyújtó intézmények)
GR (Görögország)	vegyész; higiéniai felügyelet: orvos, állatorvos	higiéniai felügyelet: inspektor felsőbb iskolai végzettséggel és kiképzéssel a szolgálat helyén
I (Olaszország)	orvos, vegyész, gyógyszerész, biológus, agrármérnök, állatorvos	felsőbb iskolai végzettség, kiképzés a szolgálat helyén
IRL (Írország)	állatorvos, környezetvédelmi mérnök (tudományos alapképzés)	felsőbb iskolai végzettség
L (Luxemburg)	vegyész, vegészmérnök, gyógyszerész, állatorvos	felsőbb iskolai végzettség
NL (Hollandia)	vegyész, mikrobiológus, állatorvos	felsőbb iskolai végzettség szak-középszintűen vagy technikumban; kiképzés a szolgálat helyén
P (Portugália)	orvos, állatorvos, agrármérnök mérnök, higiénikus mérnök	felsőbb iskolai végzettség, kiképzés a szolgálat helyén
UK (Egyesült Királyság)	állatorvos, tudományos és szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező "Public Analyst"; környezetvédelmi és kereskedelmi-szabványosítási mérnök (tudományos, szakirányú vagy jogi felsőfokú végzettség)	felsőbb iskolai végzettség szakközépszintűen vagy technikumban; kiképzés a szolgálat helyén

A jelenlegi állami élelmiszerellenőrzés az 50-es évek irányítási módszereinek megfelelően ágazati rendszerben szerveződött. Ennek eredményeként ma Magyarországon a hatósági élelmiszerfelügyelet alapvetően három minisztérium (Földművelésügyi, Népjóléti, Ipari-Kereskedelmi) hatáskörébe tartozik, de a feladatok elhatárolása pontatlan, átfedéseket és lefedetlen területeket egyaránt tartalmaz.

Így pl. az élelmiszer késztermékeket fogyaszthatósági (mikrobiológiai, toxikológiai) szempontból vizsgálja a Földművelésügyi és a Népjóléti Minisztérium intézményhálózata egyaránt. A belföldön előállított kész élelmiszerek minőségét a Földművelésügyi és az Ipari-Kereskedelmi Minisztérium intézményei is vizsgálják. Bonyolítja a helyzetet, hogy a szakemberek – elsősorban intézményi, ill. csoportterdekekre tekintettel – "tudományos" vitákat folytatnak arról, hogy mi nevezhető fogyasztási, ill. minőségi paraméternek egy adott termék esetében.

Ugyanakkor – bár a jogszabályok az elvi lehetőséget megadják – jelenleg senki nem foglalkozik a feldolgozásra kerülő import élelmiszer alap- és segédanyagok hatósági minőségfelügyeletével. Gyakorlatilag nem biztosított a belföldi forgalombelátásra engedélyezett import élelmiszerek rendszeres állami minőségfelügyelete. Nem történik rendszeresen hatósági vizsgálat a kész növényi élelmiszer-termékek peszticid maradékanyagainak megállapítására sem.

Bár a feltételek adottak, ma egyetlen olyan intézmény sincs Magyarországon, mely az élelmiszer minőségét a nyersanyag-termelés, a feldolgozás, a szállítás és a forgalmazás teljes vertikumában vizsgálná.

A szakma szétdarabolódott, egymással sokszor versengő, egymás tevékenységét gyanakvással figyelő intézményrendszerek jöttek létre. A megosztottság, bizalmatlanság, lehetőséget adott az egyes ellenőrző szervek egymás ellen történő kijátszására, az állami élelmiszerfelügyeleti munka tekintélyének lerombolására. A "tervszerű fejlesztések" eredményeként a 80-as évek elején az ország területén több mint 80 élelmiszervizsgálattal foglalkozó regionális szerveződésű hatósági laboratórium működött. Ebből mintegy 60 labor a MÉM és további 20 az Egészségügyi Minisztérium irányítása alatt működött. Fentiekén kívül országos hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósági laboratóriumok is létesültek a MÉM az Eü.M. és a Belkereskedelmi Minisztérium felügyelete alatt (MÉM-ÉHESZ Központ, MÉM ÉVK, OBI, OÉTI, KERMI stb.) Ezen a számon csak részben korigált a MÉM Állategészségügyi és Élelmiszerhigiéniai Főosztálya irányítása alá tartozó intézmények 1983. január 1-vel történt összevonása (63 helyett 42 MÉM irányítású labor.)

Az azóta eltelt időszakban sem az egyes tárcákon belül, sem a tárcák között nem történt érdemleges előrelépés az egységes nemzeti élelmiszerfelügyelet megvalósítása érdekében. Az eddigi tett szervezeti változások elsősorban csak az intézmények belső irányítási rendszerét érintették, azonban az élelmiszer-minőségfelügyelet gyakorlatilag ma is az 50-es években kialakított strukturának felel meg.

A jelenlegi, egyidejűleg három szakminisztériumot is érintő állami élelmiszerfelügyeletnek a kor követelményeit kielégítő átalakítása – a csoportterdekek súlyos sérelme miatt – úgy tűnik külön-külön egyik tárcának sem érdeke. Ugyanakkor mára az ország gazdasági helyzete egyre nehezebben tudja elviselni a jelenleg is több mint 60 hatósági élelmiszervizsgáló laboratórium működésének finanszírozását, miközben a korszerűen felszerelt, hatékony, az inspekcióna is kellő hangsúlyt helyező hatósági élelmiszerfelügyeletre egyre nagyobb igény lenne.

A költségvetési támogatások drasztikus csökkentése miatt azonban egyes minisztériumok inkább vállalják a saját felügyeletük alatt működő intézményrendszerük tudatos leépítését, mint az egységes irányítású élelmiszerellenőrző hálózat létrehozását. Véleményünk szerint a meglévő tárgyi és személyi feltételek koncentrálásával a jelenlegi, már erősen leredukált létszámok változatlan hagyása mellett megoldható lenne az élelmiszerek előállítását és forgalomba hozatalát (belföldi és import) egységes szempontok szerint hatékonyan ellenőrző, egységes nemzeti élelmiszerfelügyelet működtetése.

Az új szervezet kialakításához az alábbi alapfeltételek figyelembe vételét látjuk szükségesnek:

1. Megítélésünk szerint a jelenlegi – szakminisztériumok közti – megosztottság feloldására, kormány szintű döntéssel ki kellene jelölni azt a kormányzati szervet (pl. minisztériumot vagy más főhatóságot), amely az élelmiszerfelügyelet egységes irányításáért, szabályozásáért, valamint a tárcaszintű egyeztetésekért egyszemélyben felelős.
2. Alapkérdés, hogy a szervezet az államigazgatási határokat követő megyei vagy regionális szerveződéssel legyen?
Véleményünk szerint a szükséges intézményi átalakítások megyénkénti szerveződéssel zökkenőmentesebben végrehajthatók, de a feladatok szervezeten belüli koncentrációja szükséges.
3. Az ország területi adottságai és az egységes szakmai szemlélet fenntartása érdekében az új élelmiszerfelügyeleti intézményrendszerben indokoltnak tartjuk, hogy az inspekción és a laboratórium azonos irányítás alá tartozzon.
4. A szervezeti átalakításokkal párhuzamosan gondoskodni kell az élelmiszertermelés, forgalmazás, ellenőrzés törvényszintű újraszabályozásáról.

Javaslatunk szerint a nemzeti élelmiszerfelügyelet a megyénként létrehozott Élelmiszerfelügyeleti Intézetekből szerveződne, melyeket egyetlen kormány szintű szerv közvetlenül irányítana. A Megyei Élelmiszerfelügyeleti Intézetek a jelenlegi Megyei Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomások minőségellenőrző, valamint higiéniai osztályaiból, az Állami Népegészségügyi Tisztiorvosi Szolgálat Megyei Intézeteinek élelmiszerfelügyeleti osztályaiból, a Nővényegészségügyi és Talajvédelmi Állomások élelmiszervizsgálatokat végző részlegeiből és ezen intézmények laboratóriumaiból kerülhetnének kialakításra. Az új megyei intézmény hatásköre ennek megfelelően teljeskörűen kiterjedne az illetékességi területen valamennyi élelmiszertermelőre és -forgalmazóra, valamint a vendéglátásra.

Az élelmiszeregészségügyi határértékek megállapítása és felülvizsgálata, a nemzetközi vizsgálati módszerek adaptálása, a vizsgálati módszerek fejlesztése és egyes speciális rutinvizsgálatok elvégzése céljából a megyei laboratóriumokon kívül indokolt egy Központi Élelmiszervizsgálati és Táplálkozástudományi Laboratórium létrehozása is. Az új "szuperlaboratórium" az OÉTI (Országos Élelmezési és Táplálkozástudományi Intézet), a KERMI élelmiszeripari osztályai és az Állategészségügyi Szolgálat Élelmiszervizsgáló Intézete laboratóriumainak összevonásával jöhetne létre.

Javaslatunk előnyei:

- A nemzeti minőségügy irányításának részeként egységes élelmiszerfelügyelet jönne létre, ahol a legnagyobb szellemi és eszközkoncentráció valósítható meg és magába foglalná a teljes élelmiszervertikum hatóság ellenőrzését.

- Nemzetközi szinten az Európai Közösség rendszeréhez jól illeszkedő és az angolszász mintának megfelelő, áttekinthető szervezet kerülne kialakításra. Az átszervezéssel a jelenleginél lényegesen hatékonyabb egységes szervezet működtethető, feltehetően a jelenleginél kevesebb költségvetési igénnyel.
- A jelenlegi három szakminisztérium felügyelete alatt működő több mint 60 laboratóriummal szemben 22-23 állami finanszírozással fenntartott hatósági élelmiszerellenőrző laboratórium jönne létre.

Javaslatunk hátrányai:

- Egyszerre túl sok egyéni és csoportérdeket sért, ezért megvalósítása feltehetően nagy ellenállásba ütközik.
- Az új, egységes szervezet kialakításához központi költségvetési források is szükségesek.

MEGHÍVÓ

MEGHÍVÓ

a Malaysiai Pálmaolaj Fejlesztési Tanács,
együttműködve a Magyar Táplálkozástudományi Társasággal és a
Magyar Élelmiszeripari Tudományos Egyesülettel, egynapos szemináriumot rendez
1992. szeptember 11-én pénteken.

A szeminárium helye: MTA Központi Kémiai Kutató Intézetének IV. épületében lévő Tanácsterem.

A Szeminárium programja:

- 10,00 Regisztráció
- 10,30 Prof.Bíró György (Országos Élelmészeti és Táplálkozási Intézet): Olajok és zsírok felhasználása a magyar étrendben.
- 11,00 Prof.M.I.Gurr (tudományos tanácsadó): A különböző diétás zsírok hatása a lipid-metabolizmusra.
- 11,30 Dr.F.Driess (Párizs, St.Perine kórház): Táplálkozás, E-vitamin és az öregedés összefüggései.
- 12,00 Dr.A.Ong (Malaysia): Pálmaolaj, mint jelentős táplálkozási forrásunk.
13,00-14,00 Ebédszünet (a KKKI ebédlőjében).
- 14,00 Dr.G.Hornstra (Hollandia, Limburg-i Egyetem): Pálmaolaj a táplálkozásban – humán táplálkozástudományi vizsgálat.
- 14,30 Dr.K.G.Berger (élelmiszertechnológus tanácsadó): A pálmaolaj felhasználása élelmiszereinkben.
- 15,00 Prof.S.Berger (Varsó): Élelmiszertermelés és táplálkozás összehasonlítva néhány országban az emberi fejlődési index-szel (Human Development Index=HDI)
- 15,30-16,00 Kerek-asztal vita fenti tárgykörökben.*

Az előadások nyelve: angol – szimultán magyarra fordítással.

A szemináriumon való részvétel és az ebéd díjtalan!

Jelentkezés helye: MTA Központi Kémiai Kutató Intézet (Prof. Holló János Titkársága),
Budapest, 1025 Pusztaszeri út 59/67., tel: 1151-602, 1352-314, fax: 1352-112.

Jelentkezés határideje: 1992. augusztus 15.

Címjegyzék

SPECTRA PHYSICS
ANALYTICAL
LC-SYSTEMS
MERX KFT

1507 Budapest, Pf.: 18.

Tel: 181 1550/144 Fax: 272 2789

CANBERRA-PACKARD
CHROMPACK
MERCK
NEOLAB
TESLA
ZEISS

Vevőszolgálat

ELECTROCOOP
1121 Normafa u. 1.
tel/fax: 156-7993

ELECTROCOOP KSZ
Képviselet és szervíz

1121 Bp. Normafa u. 1.
tel/fax: 156-7993

MERCK HPLC
MERCK FOTOMETER
SCINO AAS
NEOLAB LABORCIKKEK
Termékmanager

Molnár István Molnár Ferenc

NOACK

NOACK Magyarországi Iroda
Élelmiszer- és takarmányipari
gyors minőségellenőrző
tesztek

1037 Budapest, Folyondár u. 32.
Tel/Fax: 167-2056

SIMEX Kft – Labortechnika

Schleicher & Schuell
Brand Lauda, Heidolph,
Hermle és Vacuubrand
vezérképviselet

1083 Bp. Baross u. 119/A
Tel/Fax: 133-9745

STRÖHLEIN INSTRUMENTS

Laboratory Balances Type
DENVER – Moisture Meter
Laboratory Furnaces –
Instruments for Enviromental
Protection

MERX KFT

1507 Budapest, Pf. 18.
Tel: 181-1550/144
Fax: 272-2789

ZENON

BIOTECHNOLÓGIA Kft.

Dr. Forrai Tamás

6720 Szeged

Berzsenyi u. 3.

Tel/Fax: (62) 26-705

HERAEUS az Analytica 92-n

Sokoldalú asztali centrifuga minden kémcső mérethez 1,5 – 750 ml-ig

Az Analytica 92 Nemzetközi Kiállításon a HERAEUS Sepatech első ízben mutatja be a **Megafuge 3.0 R**-et. Ez az új hűtött asztali centrifuga nagy mennyiségek, illetve nagyszámú kémcső rutin centrifugálására alkalmas egészen 5000 g-ig.

A nagyszámú tartozéknak köszönhetően a **Megafuge 3.0 R** 1,5 – 750 ml-ig mindenféle méretű kémcsőre alkalmazható. Az új nagytérfogatú lendülőfejes rotor három különféle serleges rendszert tud üzemeltetni: körserlegeket, négyszögletes serlegeket és mikrotitráló laphordozókat. A kör alakú és a négyszögletes serlegekhez nagyszámú adapter áll rendelkezésre, így sok különféle kémcső (pl. "Eppendorf", DIN, vérvételi, "Falcon/Nunc" stb.) centrifugálható.

Tekintettel arra, hogy egyre nagyobb gondot fordítanak a centrifuga használóinak az esetleges fertőzésektől való megóvására, a HERAEUS Sepatech a hermetikusan zárt tartozékok két különböző rendszerét kínálja fel. Először is minden körserleghez egy hermetikusan zárt sapka tartozik.

Alternatívaként egy hermetikusan lezárt rotor is alkalmazható. Ez a 8 rekeszes rotor egyetlen könnyű mozdulattal lezárható az aeroszok, a baktériumok és a vírusok elől.

A **Megafuge 3.0 R** legmodernebb technológiai megoldását a fordulatszám (frekvencia által) kontrollált indukciós meghajtás jelenti, ami különösen sok előnnyel jár a felhasználó részére, ugyanis – tekintettel arra, hogy nem tartalmaz cserélendő szénkeféket – **nem igényel karbantartást!** A centrifuga alapkonstrukciójához egy új anyagot – Centricast-ot használtak. Az új konstrukció különösen nyugodt és rázkódásmentes üzemeltetést tesz lehetővé. A **mikroprocesszoros kontroll** következtében a Megafuge 3.0 R kezelése rendkívül egyszerű. A centrifuga hűtését egy mindössze 5 % relatív ózonfogyasztó potenciállal (RODP) rendelkező, környezetbarát hűtőközeg révén oldották meg.

Gyártó: HERAEUS Sepatech GmbH

Postfach 1220

D-3360 Osterode/Harz

Tel: (00495522) 316-101

Fax: (00495522) 316-117

Felelős: *Ursula Sehr*t

Tel: (00496181) 355-211

Hűtött asztali centrifuga

A nagyszámú tartozéknak köszönhetően a

Megafuge 3.0 R

hűtött asztali centrifuga 1,5 – 750 ml-ig mindenféle méretű kémcsőre alkalmazható.

Mikrohullámú mintaelőkészítés

A mikrohullámú roncsoló a nedves laborokban elvégzendő roncsolási feladatok új, dinamikus terjedő eszköze. Segítségével jól definiált körülmények között történik a roncsolás.

Felhasználási területei: AAS, ICP, GC, HPLC, TLC, aminosav analizátor mintáinak előkészítése, bepárlása, szárítása, nedvességtartalom meghatározása.

Előnyei: Zárt rendszerű edényzet max. 140 bar-ig gyors; igen nehezen feltárható minták pl. olaj, szén, csokoládé, tej (25g), máj (5g), margarin (0,5g), gumi, műanyagok, bauxit, bazalt feltárása max. 24' alatt akár egyidejűleg is! Egyszerűbb minták feltárása néhány percig tart. Energia és vegyszertakarékos módszer. Lehetőség van adott hőmérsékleten való feltárára.

A **MILESTONE** új generációjú edényzettel jelent meg a piacon 1991-ben, a **ROTOR**-ral.

A ROTOR-ban a feladattól függően 3, 6 vagy 10 minta helyezhető el. Az edényzetből – db/ürtartalom/nyomás szerint – az alábbi változatok léteznek: 3 db/400 ml/15 bar, 10/100/30, 6/160/60, 6/100/110 és 6/75/125, ez az utolsó magas hőmérsékletekhez. Az edények mind TFM-ből készülnek, ez az anyag nem "emlékszik" (nincs memória-effektus mint a teflonnál), és 330 °C körüli hőmérsékleten is használható. Az edényzet ellátható kvarc, hidrolízis betétekkel vagy vákuumos/inertgázos fejjel (szárítás gyorsítása, oxidálódás megelőzésére).

Felhívjuk szíves figyelmét az általunk fogalmazott, a **RETSCH** által gyártott készülékre és a kedvező árú, de kiváló minőségű **üregkátodos lámpákra** is.

Gyártó: MILESTONE
ITALY

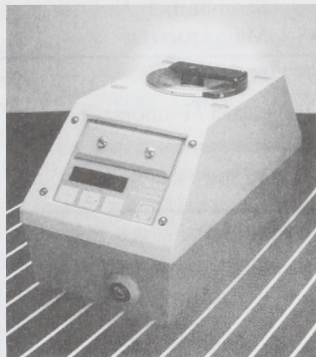
Forgalmazó: MWD Labssystem Kft.
2095 Pilisszántó, Vörösmarty u. 22.
Tel/Fax: (26)27-549

DIGITÁLIS REFRAKTOMÉTER RFM 90

Bellingham és Stanley, Anglia

10 éve a cukoriparban eredményesen alkalmazva

- ◆ cukor szárazanyag 0,1 % felbontással
- ◆ a legújabb RFM 91 típus 0,04% sza. felbontással
- ◆ Automatikus hőmérsékletkompenzáció
- ◆ Törésmutató tartomány: 1.3330-1,5200
- ◆ Fólia tasztatúra / 7 jegyű LED
- ◆ Computer- / Nyomtató-csatlakozó
- ◆ RS 232 csatlakozóval
- ◆ Átfolyási tartozékok (1-16 mm)

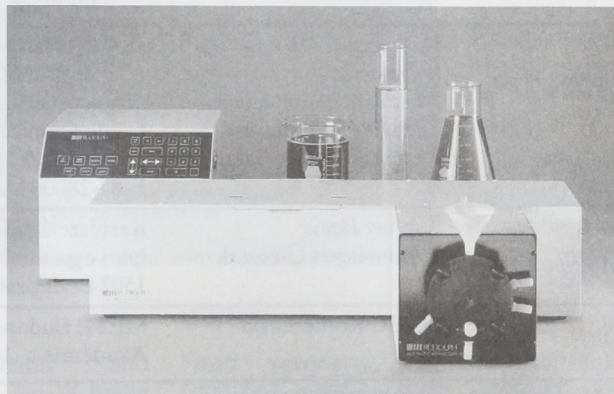

RUDOLPH Research

Dark Solution Polarimeter

ÚJ

Automatikus Szahariméter, integrált refraktométerrel raffinát tisztaságának ellenőrzésére és tömény melasz meghatározására ólom-szulfáttal való kicsapás nélkül.

Élelmiszeranalitika

Környezetvédelem

Lasertechnika

Tudományos műszerek forgalmazása:

WINOPAL Forschungsbedarf GmbH

Research Equipment Engineering + Supply

Tel: 0049511/ 65444

Fax: 0049511/ 650217

Telex: 922175

Postacím: Echternfeld 25

D-W- 3000 Hannover 51